

VÝBER LEGISLATÍVNYCH ZMIEN A NOVINIEK ZA SEPTEMBER 2022

1. VYŠLO V ZBIERKE ZÁKONOV

ZMENA VYHLÁŠKY O NÁLEŽITOSTIACH ROZVRHU PRÁCE

- *Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 304/2022 Z. z, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce v znení vyhlášky č. 94/2009 Z. z. (úplné znenie vyhlášky nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 15. septembra 2022**

Anotácia:

Zohľadnenie rozšírenia sústavy súdov o správne súdy ich zaradením do pôsobnosti novelizovanej vyhlášky.

Popis:

Cieľom vyhlášky je zohľadniť rozšírenie sústavy súdov o správne súdy ich zaradením do pôsobnosti novelizovanej vyhlášky a zohľadnenie zriadenia pracovísk okresných súdov. V prvom prípade ide viac-menej o zmenu technického charakteru.

V druhom prípade sa primárne vykonáva § 51b zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 150/2022 Z. z. Na základe novelizovanej vyhlášky tak budú ustanovené **podrobnejšie pravidlá vo fungovaní pracovísk okresných súdov**, ktoré ich majú zriadené zákonom, pretože je dôležité, aby základný akt riadenia výkonu súdnictva, ktorým je rozvrh práce súdu, reflektoval existenciu pracovísk, a to jednak vo všeobecnej rovine, ale aj vtedy, ak má pracovisko zriadený svoj vlastný obvod v rámci obvodu sídelného okresného súdu, ktorého je súčasťou.

ZMENA VYHLÁŠKY O SPRAVOVACOM A KANCELÁRSKOM PORIADKU PRE OKRESNÉ SÚDY, KRAJSKÉ SÚDY, ŠPECIALIZOVANÝ TRESTNÝ SÚD A VOJENSKÉ SÚDY

- *Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 305/2022, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov (úplné znenie vyhlášky nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. januára 2023**

Anotácia:

Úprava v oblasti základných pravidiel a zásad vnútornej organizácie súdu a jednotlivých organizačných útvarov súdu vrátane organizácie práce, úloh zamestnancov súdu pri výkone súdnictva a pri správe súdu a v oblasti výkonu administratívnych a kancelárskych prác na súde.

Popis:

Cieľom vyhlášky je vykonať právnu úpravu zavedenú v rámci reformy súdnej mapy, a to **v oblasti základných pravidiel a zásad vnútornej organizácie súdu a jednotlivých organizačných útvarov súdu** vrátane organizácie práce, úloh zamestnancov súdu pri výkone súdnictva a pri správe súdu, a v oblasti výkonu administratívnych a kancelárskych prác na súde.

Z hľadiska obsahového zamerania sa právna úprava týka problematiky

- **fungovania pracovísk súdov,**
- **súdnych registrov a**
- **začlenenia správnych súdov do pôsobnosti vyhlášky.**

Právna úprava reaguje aj na zmeny zákonnej úpravy, ktorú vykonáva a ktoré sa udiali v posledných rokoch a ktoré k dnešnému dňu nenašli svoju odozvu v platnom znení vyhlášky.

Právnu úpravu možno rámcovo zhrnúť takto: Pracoviská súdov - **Novým prvkom, ktorý prináša reforma súdnej mapy, sú pracoviská okresných súdov.** Pracoviská súdov sú zriadené priamo zákonom, a to v § 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky. Pracoviská okresných súdov sú zriadené v tých mestách, v ktorých bolo sídlo okresného súdu, ktoré od 1. januára 2023 zaniká jeho zlúčením s nástupníckym okresným súdom. V dvoch prípadoch okresných súdov pôsobia v jeho obvode dve pracoviská (Okresný súd Prievidza, Okresný súd Žilina) a vo všetkých ostatných prípadoch jedno pracovisko. Pracovisko súdu z hľadiska organizácie výkonu súdnictva bude fungovať v **dvojakom režime.**

Voľba režimu jeho fungovania je na predsedovi súdu, ktorý túto voľbu formalizuje v rozvrhu práce súdu. V prvom prípade sú **veci v rámci celého obvodu okresného súdu pridelované všetkým sudcom vybavujúcim podľa rozvrhu príslušnú hlavnú agendu,** a to bez ohľadu, či funkciu sudcu vykonávajú v sídle súdu alebo na pracovisku.

V druhom prípade § 51b zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 150/2022 Z. z. (ďalej len "zákon o súdoch") umožňuje - po splnení zákonných podmienok - **vytvoriť samostatný obvod pracoviska alebo dvoch pracovísk v rámci obvodu okresného súdu, kedy sa veci v konkrétnej hlavnej agende, v ktorých je miesto rozhodné pre založenie miestnej príslušnosti okresného súdu v obvode pracoviska, pridelujú senátom alebo samosudcom,** ktoré pôsobia na pracovisku súdu.

Zákonnou podmienkou použitia obvodového systému rozvrhu práce je, že na vybavovanie hlavnej agendy musia na pracovisku pôsobiť aspoň traja sudcovia plne sa špecializujúci sa príslušnú

hlavnú agendu, t.j. ide sudcov, ktorí nevybavujú aj inú hlavnú agendu. Bez tejto podmienky nie je možné založiť rozvrh práce na obvodom systéme.

Ak sa obvod pracoviska rozvrhom práce vytvorí, musí rešpektovať územnosprávne členenie Slovenska, a teda jeho obvod sa "vyskladáva" podľa územných obvodov okresov. Inak povedané, obvod pracoviska nemôže byť založený na obvodoch jednotlivých obcí alebo miest, resp. obvod okresu sa nesmie drobiť na menšie časti. V prípade okresných súdov, ktorých obvod pozostáva z troch a viac okresov je prípustné, aby obvod pracoviska zahŕňal aj viac okresov.

Z hľadiska vykonania právnej zákonnej úpravy sa vyhláška **týka organizácie práce na pracovisku z hľadiska fungovania organizačných útvarov súdu, tvorby rozvrhu služieb, vykonávania pojednávaní, či iných úkonov súdu v sídle súdu** namiesto pracoviska (a naopak), zoznamov pojednávaných vecí, prijímania podaní a ich distribúcie, obehu súdnych spisov, reklamácie pridelovania vecí a nazerania do spisov. Súdne registre Základným cieľom reformy súdnej mapy je špecializácia súdov a sudcov.

Zriadenie správnych súdov sa vo vyhláške prejavuje v dvoch významoch. V prvom prípade sa správne súdy zaraďujú do osobnej pôsobnosti vyhlášky vďaka čomu sa vyhláška bude v celosti vzťahovať aj na správne súdy. V druhom prípade sa nanovo upravujú súdne registre správnych súdov.

ZMENA VYHLÁŠKY O PRAVIDLÁCH URČOVANIA POČTU MIEST SUDCOV, ZAMESTNANCOV SÚDOV, VOĽNÝCH MIEST SUDCOV A ROZDEĽOVANIA ZAMESTNANECKÝCH MIEST NA SÚDY

- *Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 306/2022 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 149/2011 Z. z. o pravidlách určovania počtu miest sudcov, zamestnancov súdov, voľných miest sudcov a rozdeľovania zamestnaneckých miest na súdy v znení neskorších predpisov (úplné znenie vyhlášky nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 15. septembra 2022**

Anotácia:

Zohľadnenie rozšírenia sústavy súdov o správne súdy ich zaradením do pôsobnosti vyhlášky ministerstva spravodlivosti č. 149/2011 Z.z.; optimalizácia pravidiel určovania počtu miest sudcov, zamestnancov súdov, voľných miest sudcov a rozdeľovania zamestnaneckých miest na súdy vo všeobecnosti.

Popis:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky podľa splnomocňovacieho ustanovenia § 92 ods. 2 písm. e) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z. vydá všeobecne záväzný právny predpis, ktorým ustanoví **podrobnosti**

o pravidlách určovania počtu miest sudcov, ostatných zamestnancov súdov, voľných miest sudcov a rozdeľovania zamestnaneckých miest na sudy.

Na základe tohto splnomocnenia Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky prostredníctvom vyhlášky pristupuje k zmene a doplneniu v súčasnosti platného všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým je vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 149/2011 Z. z. o pravidlách určovania počtu miest sudcov, zamestnancov súdov, voľných miest sudcov a rozdeľovania zamestnaneckých miest na sudy v znení neskorších predpisov, nakoľko sa v ňom nereflektuje zriadenie správnych súdov zákonom č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z hľadiska zabezpečenia riadneho chodu správnych súdov je nevyhnutné, aby sa vykonávacia úprava vzťahovala aj na **správne sudy**.

K 1. januáru 2023 dochádza k prechodu výkonu súdnictva z okresných súdov a krajských súdov na **správne sudy** vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. januára 2023 daná právomoc správnych súdov. Nastávajú preto súvisiace **zmeny v hlavných súdnych agendách okresných súdov a krajských súdov**.

Zabezpečuje sa jednotný spôsob určenia počtu miest zamestnancov elektronickej podateľne a informačného centra súdu aj pre pracovisko zriadené na základe zákona mimo sídla súdu.

Cieľom je zohľadniť rozšírenie sústavy súdov o správne sudy ich zaradením do pôsobnosti vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 149/2011 Z. z. o pravidlách určovania počtu miest sudcov, zamestnancov súdov, voľných miest sudcov a rozdeľovania zamestnaneckých miest na sudy v znení neskorších predpisov a taktiež optimalizácia pravidiel určovania počtu miest sudcov, zamestnancov súdov, voľných miest sudcov a rozdeľovania zamestnaneckých miest na sudy vo všeobecnosti.

PODROBNOSTI O VÝBEROVOM KONANÍ NA FUNKCIU SUDCU

- *Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 307/2022 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výberovom konaní na funkciu sudcu (úplné znenie vyhlášky nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 15. septembra 2022**

Anotácia:

Zmena postupu pri výberových konaniach reflektujúca na problémy aplikačnej praxe.

Popis:

Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o sudcoch") v § 28f splnomocňuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len "ministerstvo"), aby vyhláškou upravilo **náležitosti vyhlásenia výberového konania, zoznam dokladov, ktoré má uchádzač predložiť, spôsob vykonania výberového konania, odmeňovanie členov výberovej komisie, ktorí**

nie sú sudcami, podrobnosti o písomnom teste, prípadovej štúdií, vypracovaní súdnych rozhodnutí, preklade z cudzieho jazyka, psychologickom posúdení a o ústnej časti výberového konania, podrobnosti o vytváraní databáz podľa § 28c ods. 1, spôsob vyhodnotenia výsledkov výberového konania a náležitosti zápisnice o priebehu výberového konania.

Na základe tohto splnomocnenia vydalo ministerstvo vyhlášku č. 160/2017 Z. z., ktorá bola medzičasom opakovane novelizovaná. V poslednom období sa začali množiť požiadavky praxe na revidovanie niektorých otázok výberového konania.

Ministerstvo sa v súlade s legislatívnymi pravidlami rozhodlo pre vypracovanie celkom novej vyhlášky. Okrem toho vyhláška v nadväznosti na reformu súdnej mapy zahŕňa do vecnej pôsobnosti vyhlášky aj správne súdy a zohľadňuje nové nastavenie kolégií krajských súdov a možnosť ich zriaďovania na správnych súdoch.

ZMENA OPATRENIA O POSÚDENÍ SCHOPNOSTI SPOTREBITEĽA SPLÁČAŤ SPOTREBITEĽSKÝ ÚVER

- *Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 308/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska zo 14. novembra 2017 č. 10/2017, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver v znení neskorších predpisov (úplné znenie opatrenia nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. októbra 2022, 1. januára 2023**

Anotácia:

Úprava limitu na podiel výšky celkovej zadlženosti spotrebiteľa k ročnému príjmu (debt-to-income, DTI) pri úveroch, pri ktorých termín konečnej splatnosti presahuje predpokladaný dôchodkový vek spotrebiteľov.

Popis:

Predmetným opatrením sa upravuje **limit na podiel výšky celkovej zadlženosti spotrebiteľa k ročnému príjmu** (debt-to-income, DTI) pri úveroch, pri ktorých **termín konečnej splatnosti presahuje predpokladaný dôchodkový vek** spotrebiteľov.

Tento limit je ustanovený na základe splnomocňovacieho ustanovenia § 7 ods. 41 písm. f) zákona. Opatrenie zohľadňuje riziko zníženia príjmu na dôchodku, ako aj postupné znižovanie počtu rokov, počas ktorých je spotrebiteľ schopný splácať úvery bez výrazného nárastu rizika finančných ťažkostí. Toto riziko sa zohľadňuje prostredníctvom postupného zníženia limitu na DTI pre spotrebiteľov.

Hoci sa nestanovuje maximálny vek, do ktorého by bolo potrebné úver splatiť, ani sa nezamedzuje prístupu spotrebiteľov vo vyššom veku k úverom, **cieľom je obmedziť nadmernú zadlženosť v prípade, ak do dosiahnutia veku 70 rokov zostáva menej ako 30 rokov.**

Táto úprava zároveň zohľadňuje riziko zníženia príjmu na dôchodku. Úprava uvedeného limitu **reaguje na rastúce riziko posúvania splatnosti úverov stále hlbšie do dôchodkového veku**. Vo štvrtom štvrtroku 2021 bol podiel novoposkytovaných úverov, pri ktorých budú v čase splatnosti už obaja dlžníci na dôchodku, až 36 %, pričom v štvrtom štvrtroku 2020 tvorili tieto úvery 33 %. Výnimkou nie sú ani úvery, ktoré budú splácané aj vo veku nad 70 rokov.

Postupný nárast podielu úverov, ktoré budú splácané aj po dosiahnutí dôchodkového veku, je spojený najmä so skupinou spotrebiteľov, ktorí majú v čase žiadosti o úver vek od 40 do 50 rokov. Výška poskytovaných úverov v tejto skupine rastie rýchlejšie ako ich príjmy. Podiel splátok k príjmu zostáva stabilný, ale to len vďaka predĺžovaniu splatnosti týchto úverov. Na druhej strane, do dôchodkového veku presahuje aj 12 % spotrebiteľských úverov poskytnutých počas štvrtého štvrtroku 2021. Vzhľadom na potrebu konzistentnej regulácie pre všetky typy úverov sa ustanovuje pre spotrebiteľské úvery rovnaká úprava limitu na DTI ako pri úveroch na bývanie.

Vzhľadom na nižší podiel spotrebiteľských úverov presahujúcich do dôchodkového veku bude mať právna úprava na segment spotrebiteľských úverov výrazne nižší vplyv ako na segment úverov na bývanie. Prevažná väčšina spotrebiteľských úverov sa poskytuje s nižšou hodnotou DTI ako je stanovený limit. **Spotrebiteľské úvery budú navyše menej dotknuté aj z dôvodu ich kratšej splatnosti, čo sa osobitne týka predovšetkým splátkového financovania a lízingu.**

Keďže táto právna úprava limitu na DTI sa týka iba úverov, pri ktorých termín konečnej splatnosti presahuje predpokladaný dôchodkový vek spotrebiteľov, úvery s kratšou lehotou splatnosti budú ovplyvnené iba vo veľmi obmedzenej miere.

Zníženie objemu novej produkcie spotrebiteľských úverov by nemalo presiahnuť 0,2 %. Na druhej strane, detailná kvantifikácia ukázala, že novelizovaná úprava je výrazne efektívna pri zmierňovaní rizík spojených s budúcim navyšovaním dlhov. Novela znižuje riziko finančných ťažkostí a riziko nesplácania úverov na dôchodku, a to aj v prípade, keď spotrebiteľia plne využijú rast svojich príjmov na zvýšenie dlhov.

Novela na sprísnenie limitu pre DTI sa preto týka výlučne úverov, ktoré zasahujú do dôchodkového veku. **Opatrenie sa žiadnym spôsobom netýka úverov poskytnutých mladším spotrebiteľom (do 40 rokov)** a nestanovuje sa ani maximálny vek, do ktorého by mal byť úver splatený. Dôležité tiež je, že zostáva v platnosti existujúca výnimka, ktorá **umožňuje poskytnúť 5 % úverov s DTI nad stanoveným limitom (bez horného limitu).** Veriteľom tak zostáva k dispozícii istá miera kompetencie poskytnúť úvery presahujúce limit, napr. spotrebiteľom s menej rizikovými charakteristikami.

2. SCHVÁLENÉ ZÁKONY

NOVELA ZÁKONA O E-GOVERNMENTE

- *Zákon z 20. septembra 2022, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (schválené znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: dňom vyhlásenia, 1. novembra 2022, 1. novembra 2023, 1. októbra 2024**

Anotácia:

Zrušenie inštitútu integrovaných obslužných miest, racionalizácia zriadenia elektronických schránok pre orgány verejnej moci, zmeny v oblasti autentifikácie, zmeny v oblasti zaručenej konverzie, spresnenie pravidiel doručovania.

Popis:

Cieľom zákona je reflektovať niektoré otázky aplikačnej praxe a upraviť vzťahy v súlade s identifikovanými potrebami adresátov právnej úpravy. Novela zákona ruší inštitút integrovaných obslužných miest (ďalej len "IOM"), keďže v zásadnej časti činností nenašiel predpokladané uplatnenie. Časť činnosti, ktorá sa týka vydávania výpisov z verejných evidencií bude zachovaná, pričom táto činnosť bude realizovaná cez príslušné inštitúty zákona č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Novelou zákona dochádza k revízii právnej úpravy zriadenia elektronických schránok pre orgány verejnej moci. **Orgánom verejnej moci sa bude zriaďovať už len jedna elektronická schránka, bez ohľadu na to, že majú aj iné právne postavenie (ako účastník konania).** V oblasti doručovania dochádza k úprave pravidiel doručovania v nadväznosti na zmeny v zriadení elektronických schránok pre orgány verejnej moci s cieľom zachovania procesných práv účastníka konania orgánov verejnej moci podľa osobitných predpisov.

Taktiež sa spresňujú pravidlá doručovania s cieľom vyhnúť sa špekulatívnemu konaniu pri deaktivácii elektronickej schránky a s cieľom zefektívniť činnosť orgánov verejnej moci pri doručovaní elektronických úradných dokumentov.

Novelou zákona sa zároveň **rozširuje okruh osôb oprávnených na vykonávanie zaručenej konverzie**, upustiť od povinnosti vedenia evidencie u osoby vykonávajúcej konverziu a používanie len centrálnej evidencie zaručených konverzií, v spojení s maximálnym zjednodušením náležitostí osvedčovacej doložky.

NOVELA ZÁKONA O ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI, SLUŽBÁCH SÚVISIACICH S POSKYTOVANÍM ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

- *Zákon z 27. septembra 2022, ktorým sa dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (schválené znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. júna 2024**

Anotácia:

Ustanovenie práva na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky pri pôrode.

Popis:

Zákon priznáva žene-rodčke **právo na to, aby pri pôrode bola prítomná ňou určená osoba**; prítomnosť viacerých ňou určených osôb sa žene umožní, ak to budú umožňovať podmienky zdravotníckeho zariadenia.

Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky je súčasťou práva na **rešpektovanie súkromného a rodinného života** a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodčke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.

V tomto smere je novela zákona v súlade s judikatúrou súdnych orgánov ochrany ústavných práv, pričom zákon bude na prospech žien-rodčiek a **napomôže nerušenému, dôstojnému a slobodnejšiemu výkonu ich ústavných práv v spojitosti s pôrodom**.

Zákonodarca je povinný pri tvorbe legislatívy ohľadne ochrany zdravia pacientov napĺňať aj **pozitívny záväzok štátu chrániť aj legislatívnou cestou životy (čl. 15 ústavy) a zdravie (čl. 40 ústavy)** obyvateľov Slovenskej republiky. Novela preto reflektuje situáciu, kedy prítomnosť sprevádzajúcich osôb odporuje povahe poskytovaného zdravotného výkonu, ku ktorému v prípade závažných komplikácií pri pôrode môže dôjsť.

V zmysle **princípu proporcionality** a váženía jednotlivých záujmov, ktoré je treba vzhľadom na stret dvoch ústavných záväzkov naplniť, novela zákona limituje odopretie prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri rodčke na nevyhnutnú mieru a nevyhnutný čas.

NOVELA ZÁKONA O ENERGETIKE A ZÁKONA O REGULÁCII V SIEŤOVÝCH ODVETVIACH

- *Zákon z 27. septembra 2022, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov (schválené znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: dňom vyhlásenie**

Anotácia:

Reakcia na hroziacu cenovú nedostupnosť elektriny a plynu - rozšírením konceptu stavu núdze v elektroenergetike a v plynárenstve, vytvorením dostatočných legislatívnych nástrojov umožňujúcich štátu reagovať pružne a efektívne na prípadný vznik stavu núdze.

Popis:

Potrebu prijatia zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov vyvolala aktuálna vážna kríza na veľkoobchodných trhoch s elektrinou.

Účelom novely zákona je zabrániť nepriaznivému vplyvu vysokého nárastu cien elektriny a plynu na odberateľov prostredníctvom návrhu všeobecného hospodárskeho záujmu.

Veľkoobchodné ceny elektriny v období od začiatku leta 2022 skokovo narastajú v reakcii na významný rast veľkoobchodnej ceny zemného plynu, na ktorú je cena elektrina naviazaná v dôsledku uplatňovania algoritmov a metodík veľkoobchodných trhov na báze marginálnych nákladov najdrahšej výroby elektriny, ktorou je v súčasnosti výroba zo zemného plynu.

Cena elektriny na forwardovom trhu PXE stúpila v období od 15. júla do 26. augusta 2022 z úrovne 354,57 eur/MWh na úroveň 1 001,50 eur/MWh. Spotový trh dosahuje cenové úrovne až 750 eur/MWh.

Veľkoobchodné ceny následne priamo ovplyvňujú tvorbu maloobchodných cien elektriny, ktoré majú dopad na zabezpečovanie základných životných potrieb obyvateľov a základných predpokladov prevádzky podnikov v Slovenskej republike. Cenovo regulované kategórie odberateľov elektriny platia dnes vo svojich koncových cenách trhovú cenu komodity určenú v prvom polroku predchádzajúceho kalendárneho roka vo výške 61,21 eur/MWh.

Ak by sa mala súčasná úroveň forwardových produktov premietnuť do koncových cien elektriny, znamenalo by to mnohonásobný nárast koncových cien, ktorý sa v ekonomických podmienkach Slovenskej republiky rovná cenovej nedostupnosti elektriny pre prevažnú časť obyvateľov Slovenskej republiky a tým vážnemu ohrozeniu ich života a zdravia alebo vážnym hospodárskym škodám

Zákon reaguje na hroziacu cenovú nedostupnosť elektriny a plynu, ktorých cena je z veľkej časti tvorená na veľkoobchodných trhoch, a to rozšírením konceptu stavu núdze v elektroenergetike a v plynárenstve vytvorením dostatočných legislatívnych nástrojov umožňujúcich štátu reagovať pružne a efektívne na prípadný vznik stavu núdze.

V situácii kedy je ohrozené základné ekonomické fungovanie štátu je povinnosťou zákonodarcu prijať opatrenia, ktoré majú dopad na vlastnícke právo jednotlivých zainteresovaných subjektov.

Novela zákona teda zahŕňa rozšírenie súčasného konceptu stavu núdze v elektroenergetike o prípad, ak cena veľkoobchodných energetických produktov na trhoch s energiou dosahuje po dlhšiu dobu veľmi vysoké hodnoty.

Nakoľko **vysoké hodnoty cien veľkoobchodných energetických produktov na trhoch s energiou majú za následok cenovú nedostupnosť elektriny pre odberateľov a súčasne vyvolajú ohrozenie bezpečnosti štátu, zdravia a života veľkej skupiny odberateľov elektriny alebo hrozbu značných hospodárskych škôd u koncových odberateľov elektriny na vymedzenom území**, kompetencie štátu v stave energetickej núdze sa posilnia. Ceny elektriny a plynu počas núdzového stavu má určovať vláda nariadením.

Stav núdze bude podľa novely zákona môcť v tomto prípade vyhlásiť len vláda na návrh Ministerstva hospodárstva SR, ktorá bude súčasne oprávnená rozhodovať o uložení opatrení.

Právna norma stanovuje opatrenia, ktoré bude možné uložiť a nariadiť. **Týkajú sa obmedzenia medzioblastnej kapacity na cezhraničné obchodovanie s elektrinou, využitia výrobných kapacít domácich zariadení na výrobu elektriny na účely dodávky elektriny koncovým odberateľom za určené ceny.**

Nakoľko v situácii núdzového stavu bude ceny určovať vláda nariadením, novela zákona upravuje aj výnimku z bežnej cenovej regulácie. Cena určená vládou tak vylučuje použitie ceny, ktorá bola určená Úradom pre reguláciu sieťových odvetví.

Zavádza sa časové obmedzenie trvania stavu núdze na 180 dní s možnosťou aj opakovaného predĺženia. **Zavádza sa tiež kontrola vlády parlamentom, ktorý má schváliť prípadné predĺženie trvania stavu núdze.**